

RECYKLING SAMOCHODÓW W POLSCE – WYBRANE ASPEKTY

Streszczenie: W pracy przedstawiono zagadnienie recyklingu pojazdów samochodowych. Zdefiniowano pojęcie recyklingu oraz jego rodzaje i formy. Podane również zostały korzyści płynące z tego procesu. Przedstawiono podstawy prawne wykonywania zadań recyklingu w Unii Europejskiej i w Polsce.

Słowa kluczowe: recykling, problemy, korzyści, cele, samochody

M. Babuła
(Radom, Poland)

CAR RECYCLING IN POLAND - SELECTED ASPECTS

Summary: Presents the problem of recycling of motor vehicles. Defined the concept of recycling and its types and forms. Here are the benefits of this process as well. Presented legal standards on recycling in UE and Poland.

Keywords: recycling, problems, benefits, objectives, car.

Z roku na rok przybywa w naszym kraju samochodów. Jest to spowodowane rozwojem technologicznym i zmniejszeniem się kosztów utrzymania pojazdów. Z analizy wieku samochodów wynika, że w najbliższych latach zwiększy się liczba aut wycofanych z użytku. Unia Europejska zauważając na ten problem wprowadziła specjalną Dyrektywę, która ma na celu usprawnienie procesu utylizacji pojazdów.

Według Ustawy z dnia 14 grudnia 2012r. o odpadach recykling jest to odzysk, który polega na powtórny przetworzeniu substancji lub materiałów zawartych w odpadach w procesie produkcyjnym w celu uzyskania substancji lub materiału o przeznaczeniu pierwotnym lub o innym przeznaczeniu [4]. Według Ryszarda Gola recykling pojazdów polega na podejmowaniu działań odnoszących się do wycofanych z użytku pojazdów. Mają one również polegać na bezpiecznym dla środowiska demontażu tych pojazdów i gospodarczym wykorzystaniu pochodzących z nich części i materiałów oraz utylizacji tych, które nie nadają się do powtórnego wykorzystania [3]. Recykling można podzielić na : materiałowy (mechaniczny), surowcowy (chemiczny) i energetyczny.

Proces recyklingu daje rzeczom drugie życie. Dzięki recyklingowi jest coraz mniej składowanych odpadów, co skutkuje zmniejszeniem zanieczyszczenia gleby, powietrza i wody. Poprzez wtórne wykorzystywanie surowców zawartych w odpadach ochraniaemy zasoby naturalne. Dzięki niemu mniej terenów jest przeznaczona na składowanie odpadów, zmniejszają się koszty składowania odpadów jak również ogranicza się wydatki na pozyskanie surowców.

Najważniejszym dokumentem Unii Europejskiej określającym ramy prawne zagospodarowania i recyklingu pojazdów wycofanych z użytku jest dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2000/53/WE w sprawie wyeksploatowanych pojazdów (Dz. Urz. WE L 269 z 21.10.2000, z późn. zm.). Niniejsza dyrektywa ma na celu zapobieganie powstawaniu odpadów z pojazdów, a ponadto ponowne użycie i recykling lub inne formy odzysku pojazdów wycofanych z eksploatacji i ich części, aby zmniejszyć ilość odpadów do nieszkodliwienia i polepszyć wyniki działań związanych z ochroną środowiska, podejmowanych przez wszystkie podmioty gospodarcze zaangażowane w pełny cykl życia pojazdu, a szczególnie bezpośrednio zaangażowane w przetwarzanie pojazdów wycofanych z eksploatacji. Przepisy określają prawa i obowiązki producentów pojazdów, użytkowników oraz zakładów prowadzących demontaż i recykling pojazdów wycofanych z eksploatacji. Zgodnie z nimi producenci są odpowiedzialni za swoje produkty po zakończeniu ich eksploatacji. Określa ona również metody zapobiegania powstawania odpadów, sposoby ich zbierania, ponownego użycia oraz odzyskiwania. Nakłada

ona również obowiązek składania sprawozdań z wykonywania dyrektywy na Państwa Członkowskie. Dyrektywa ustala minimalne poziomy odzysku i ponownego użycia dla pojazdów, jak również, wymagania techniczne dla konstrukcji samochodu. W przypadku pojazdów wyprodukowanych po roku 1980, ponownemu użyciu i odzyskowi powinno być poddawane minimum 85% masy pojazdu (recykling na poziomie minimum 80%). Od 2015 r. dyrektywa zakłada podniesienie proggu ponownego użycia i odzysku wynoszący 95% masy pojazdów, przy czym maksymalnie 10 % masy pojazdów może być przeznaczone do odzysku energetycznego [2].

Kolejną regulacją prawną jest Decyzja Komisji z dnia 27 lutego 2003 r. ustanawiająca normy kodowania części i materiałów dla pojazdów na mocy dyrektywy 2000/53/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie pojazdów wycofanych z eksploatacji zawiera ona normy znakowania części i materiałów, które można powtórnie użyć lub odzyskać [1].

W Polsce głównym aktem prawnym w tej kwestii jest Ustawa z dnia 20 stycznia 2005 r. o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji [8]. Określa ona zasady postępowania z pojazdami wycofanymi z eksploatacji w sposób zapewniający ochronę życia i zdrowia ludzi oraz ochronę środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Nakłada ona wiele obowiązków na producentów samochodów m.in.:

- obowiązek ograniczania stosowania substancji niebezpiecznych w pojazdach w celu zapobiegania emisji tych substancji do środowiska i ułatwienia recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji;

- uwzględniania wymogów demontażu i ponownego użycia przedmiotów wyposażenia i części pojazdów oraz odzysku i recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji;

- stosowania materiałów pochodzących z recyklingu do produkcji pojazdów.

Ustawa ta odnosi się również do praw i obowiązków w zakresie gospodarowania pojazdami wycofanymi z eksploatacji zarówno dla administracji państwowej jak i indywidualnych importerów, właścicieli pojazdów, właścicieli stacji demontażu oraz punktów zbierania pojazdów.

W celu dostosowania przepisów prawa polskiego do Dyrektyw UE należało zmodyfikować kolejne ustawy tj.: Ustawa z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym [5], Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach [4] oraz Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska [6].

Wzrastająca liczba samochodów stwarza zagrożenie dla środowiska. Narastające sterty odpadów oraz wzrost cen materiałów i energii zmusza do zagospodarowania produktów odpadowych w procesach recyklingu i utylizacji. Dlatego, więc powstały normy prawne określające sposób utylizacji samochodów wyłączonych z użycia.

Bibliografia

1. Decyzja Komisji z dnia 27 lutego 2003 r. ustanawiająca normy kodowania części i materiałów dla pojazdów na mocy dyrektywy 2000/53/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie pojazdów wycofanych z eksploatacji, (Dz. Urz. WE LL 53/58 z 28.02.2003, z późn. zm.).

2. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2000/53/WE z dnia 18 września 2000 r. w sprawie wyeksploatowanych pojazdów, (Dz. Urz. WE L 269 z 21.10.2000, z późn. zm.).

3. Gola R., Recykling produktowy a pojazdy wycofane z eksploatacji, Recykling nr 11, vol. 47, 2004r., s. 44.

4. Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach, (Dz. U. z 2013 r. poz. 21 z późn. zm.).

5. Ustawa z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. 1997 Nr 98, poz. 602, z późn. zm.).

6. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627, z późn. zm.).

7. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. Nr 62, poz. 628, z późn. zm.).

8. Ustawa z dnia 20 stycznia 2005 r. o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji, (Dz. U. Nr 25, poz. 202).